

Рўзанинг шариатда жорий бўлиши

16:05 / 27.05.2017 3454

Бошимизга соябон бўлиб кириб келган моҳи Рамазон арафасида ушбу ойга оид билимларимизни янгилаб олишимиз, бу буюк ибодатга яхшилаб тайёргарлик кўришимиз лозим. Чунки ушбу ғанимат фурсатдан имкон қадар тўлиқ фойдаланиб қолсак, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам айтгандаридек, барча гуноҳлардан фориғ бўламиз. Гуноҳлардан фориғ бўлиш эса ҳар бир банданинг энг олий орзуси, ҳаётдаги энг буюк мақсади бўлиши лозим.

Келинг, рўзанинг асосий шаръий ҳукмларини яна бир бор эслаб ўтайлик.

Рўза барча умматларга фарз қилинганд

Аллоҳ таоло Қуръони Каримда марҳамат қилиб, рўзадан кўзланган асосий мақсад тақво эканини айтар экан, бу ибодат аввалги умматларга ҳам фарз қилинганини таъкидлайди:

Бақара«Эй иймон келтирганлар! Сизлардан аввалгиларга фарз қилинганидек, сизларга ҳам рўза фарз қилинди. Шоядки, тақво қилсангиз» (Бақара сураси, 183-оят).

Ушбу ояти карима рўза ибодати сўнгги Пайғамбар – Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васалламнинг шариатига ҳам, аввалги умматларнинг шариатига ҳам киритилганига далолат қиласди. Рўза ибодати фарз қилинмаган бирорта самовий шариат бўлмаган, чунки рўза инсон учун кони фойда бўлиб, камолотнинг юксак мартабасидир. Бу мартабанинг нима эканини эса «**Шоядки, тақво қилсангиз**» деган оятдан билиб оламиз. Шоядки, ҳар биримиз ушбу ибодат воситаси или тақво мартабаларига эришсак. Бу юксак мартаба инсонга турли-туман моддий ва маънавий манфаатлар келтиради, унинг жисмини касалликлардан, аъзоларини шаҳватлардан, ақл ва фикрини шубҳа-ю гумонлардан, қалбларни эса власаса ва ғайирликлардан сақлайди.

Иншааллоҳ, бу манфаат ва муҳофазаларнинг ҳар бири ҳақида батафсил тўхталиб ўтамиз.

Рўза ибодат илоҳий шариатларнинг барчасида жорий қилинганига Имом Термизийдан ривоят қилинган ушбу ҳадиси шариф далолат қиласди:

رَمَأْهُلَلِإِنِّي لَآقَ مَلِسٍ وَهِيلَعُ هَلَلَا إِلَصٌ بَنَلِإِنَّا هَذِهِ دَحِيَرَعْ شَأْلَا ثَرَاجُلَا نَعْ
أَوْبَ أَوْلَمْعَيْ نَأَلِيَئَارْسِ إِنَّبَ رُمَأَيْ وَأَوْبَ لَمْعَيْ نَأَلِتَأَمَلَكَ سَمَخَبَ أَيِرَكَزَنْبَ يَيِحَيِ
أَوْبَ لَمْعَتِلِتَأَمَلَكَ سَمَخَبَ كَرَمَأْهُلَلِإِنِّي سِعَلَآقَفَ أَوْبَ ئَطْبُيْ نَأَدَكُنَأَوْ
يَيِحَيِلَآقَفَ مُهُرُمَآنَأَمَأَوْ مُهُرُمَأَتَ نَأَمَإِفَ أَوْبَ أَوْلَمْعَيْ نَأَلِيَئَارْسِ إِنَّبَ رُمَأَتَوْ
سَدْقَمَلِتِيَبَ فَسَآنَلِعَمَجَفَ بَدْعُ وَأَيِبَ فَسَسْخُيْ نَأَأَوْبَ إِنَّتْقَبَسَ نَإِيَشْحَأَ
لَمْعَأَنَأَلِتَأَمَلَكَ سَمَخَبَ إِنَّرَمَأْهُلَلِإِنِّلَآقَفَ فَرَشَلَا إِلَعَ اُودَعَقَوْ دِجَسَمَلِإِلَآلَتْمَأَفَ
لَثَمَنَأَوْ آئِيَشَهَبَ أُوكَرْشُتَالَوَهُلَلَا اُودَبْعَتَنَأَنَهُلَلَوَأَنَهَبَ اُولَمْعَتَنَأَنَمُكَرُمَآوْنَهَبَ
هَدَهَلَآقَفِقَرَوْ وَأَيِبَهَذِبَهَلَآمَصِلَأَخَنَمَأَدْبَعَيَرَتْشِإِلُجَرَلَثَمَكَهَلَلَابَكَرَشَأَنَمَ
نَأَيَضَرِيْمُكُيَأَفَهَذِيَسَرِيَغَىلِإِيَدُؤَيِوْلَمْعَيَنَأَكَفَىلِإِدَأَوْلَمْعَافَىلَمَعَأَدَهَوَيَرَادَ
نَإِفَأُوتَفَتْلَتَالَفَمُتْيَلَصَأَذِإِفَةَالَصَلَابَمُكَرَمَأْهُلَلِإِنِإِلَكَهَذِبَعَنَوُكَيَ
نَإِفَمَأَيَصَلَابَمُكَرُمَآوْتَفَتْلَيْمَلَآمَهَتَالَصَىفَهَذِبَعَهَجَوْلَهَجَوْبَصَنَيَهَلَلَا
هُبِجْعُيَوَأَبَجْعَيِمُهُلُكَفُكَسَمَأَاهِيَفُهَرُصُهَعَمَهَبَأَصَعَيَفِلُجَرَلَثَمَكَهَلَلَثَمَ
لَثَمَنَإِفَهَقَدَصَلَابَمُكَرُمَآوْكَسَمَلِحَيِرَنَمَهَلَلِدَنَعُبَيْطَلَمَيَأَصَلَهَيِرَنَإِوَأَهُحَيِرَ
لَآقَفُهَقُنُعَأُوبَرَضَيِلُهُومَدَقَوْهَقُنُعَىلِإِهَدَيِأُوقَثَوَأَفُوَدَعَلِإِهَرَسِإِلُجَرَلَثَمَكَهَلَلَدَ
هَلَلَا اُورُكِدَتَنَأَمُكَرُمَآوْمُهُنَمُهَسْفَنَهَدَفَهَرِيَثَكِلَأَوْلِيَلَقَلَابَمُكِنَهَيِدَفَأَانَأَ
نَيَصَحَنَصَحَىلَعَىتَأَذِإِيَتَحَأَعَأَرَسَهَرَثَأَيَفَوَدَعَلِإِجَرَهَلَجَرَلَثَمَكَهَلَلَدَلَثَمَنَإِفَ
هَلَلِإِرْكِذِبَالِإِنَّأَطِيَشِلَانَمُهَسْفَنُزَرْحُيَالَدُبَعَلِإِكَلَدَكَمُهُنَمُهَسْفَنَزَرْحَأَفَ

(и нарбатла ҳаор)

Ҳорис Ашъарий айтишларича, Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай дедилар: «**Аллоҳ таоло Яҳё ибн Закариёга беш нарсани буюриб, уларга амал қилишни Бани Исроилга ҳам буюришни амр қилди. Яҳё**

бу нарсага бир оз сустлик қилишига яқин қолди. Шунда Ийсо алайҳиссалом: «Аллоҳ таоло сизга беш нарсани буюрди, сўнг унга амал қилишни Бани Исроилга ҳам буюришни амр қилди. Уларга буюринг ёки мен ўзим буюраман», деди. Яҳё алайҳиссалом: «Агар мендан аввал сиз буюрсангиз, мени ер ютиб кетади ёки азобга қоламан, деб қўрқаман», деди ва одамларни Байтул Мақдисга жамлади. Масжид тўлиб, одамлар тепаларга чиқиб кетишиди. Шунда Яҳё алайҳиссалом шундай деди: «Аллоҳ таоло менга беш нарсани буюриб, уларга амал қилишни сизларга ҳам буюришни менга амр қилди.

Биринчиси - Аллоҳ таолога ибодат қилиб, Унга ҳеч нарсани шерик қилмаслик. Аллоҳ таолога ширк келтиришнинг мисоли шуки, бир одам ўз ёнидан тилла ва кумуш эвазига қул сотиб олиб, «Бу менинг ҳовлим, мана бу - иш. Ишлаб, унинг ҳаққини адо қилиб турасан», дейди. Аммо қул ишлаб, ҳаққини бошқага беради. Қай бирингиз қулининг бундай қилишига рози бўлади?

Иккинчиси - намоз ўқиш. Намоз ўқисангиз, у ёқ-бу ёққа алангламанглар, чунки банда намоз ўқиётганида алангламаса, Аллоҳ таоло унга юзланиб туради.

Учинчиси - рўза тутиш. Рўза бир жамоа ичидаги мушки анбари бор кишига ўхшайди. Унинг ҳиди ҳаммага хуш ёқади. Рўзадорнинг (оғзининг) ҳиди эса Аллоҳ таолонинг ҳузурида мушки анбардан ҳам хушбўйроқдир.

Тўртинчиси - садақа қилиш. Садақанинг мисоли шуки, душманга асир тушиб қолган, қўли бўйнига боғланган, гарданига қилич уриш учун келтирилган киши «Мен ўзимни озод қилишга озми-кўпми фидя тўлайман», деб ўзини душмандан қутқариб қолади.

Бешинчиси - Аллоҳ таолони зикр қилиш. Зикр - изидан душман қувиб келаётган одамнинг жонини қутқариб қоладиган қўрғонга ўхшайди. Банда ҳам шайтондан жонини Аллоҳ таолонинг зикри билангина қутқариб қолади».

Хуллас, рўза Аллоҳ таолонинг барча шариатларида фарз бўлган, аммо рўза тутиладиган кунларнинг адади ҳамда саҳарлик ва ифторлик вақтлари турлича бўлган. Баъзи шариатларда, Нуҳ алайҳиссаломнинг шариатларида ворид бўлганидек, бир умр рўза тутиш фарз қилинган, чунки уларнинг

жисмлари кучли, бақувват бўлган. Бошқа бир шариатда эллик кун рўза тутиш фарз қилингандек ва ҳоказо.

Аллоҳ таоло энг афзал уммат бўлмиш уммати Муҳаммадияга йилнинг энг яхши ойида – Рамазонда рўза тутишни фарз қилган бўлиб, бу шариатга жорий қилинган энг мукаммал, инсонларга энг фойдали, энг афзал рўзадир.

يضر ديعس يبأ نع رازبل اىور"ةجحلا وذ ةمرح اهم طاع او ناضمر رهش روھش لالا ديس اعوفرم هنع هللا:

Баззор Абу Саъийд розияллоҳу анҳудан марфуъ ҳолда ривоят қиласи:
«Ойларнинг саййиди – Рамазон ойи, энг ҳурмати улуғи эса Зулҳижжадир».

رهش رووهشلا ديس "لاق هنع هللا يضر دوعسم نب هللا دبع نع يناربطللا يورو
ةعمجلاموي مایألا ديس و ناضمر".

Табароний Абдуллоҳ ибн Масъуд розияллоҳу анҳудан ривоят қилади: «Ойларнинг саййиди – Рамазон ойи, кунлар саййиди жума кунидир».

Рамазон ойи рўзасининг фарзлиги

Аллоҳ таоло марҳамат қиласи:

«Рамазон ойи – унда одамларга ҳидоят ҳамда ҳидояту фурқондан иборат очиқ-ойдин ҳужжат ўлароқ, Қуръон нозил қилинган. Сизлардан ким бу ойда ҳозир бўлса, рўзасини тутсин. Сизлардан ким бемор ёки сафарда бўлса, саноғи бошқа кунларда. Аллоҳ сизларга осонликни ирода қиласди, қийинликни ирода қилмайди. Саноқни мукаммал қилишингиз ва сизни ҳидоятга бошлаган Аллоҳни улуғлашингиз учун. Шоядки, шукр қилсангиз» (Бақара сураси, 185-оят).

«Саҳиҳи Бухорий»да қуйидаги ҳадис ривоят қилинганды:

يَفَ مَلَسَ وَهِيَ لَعْ هَلَلَا يَلَصِّ يَبَنَلِ اَعَمُ سُولُجُ نَحَنَ اَمَنْيَبُ بُلُوقَيِ كَلَامَنْ بَسَنَأً
 مُكَيْأً مُهَلَّا قَمُثُ هَلَقَعَ مُثُ دَجَسَمَلَا يَفُهَانَافِلَمَاجِ يَلَعُ لُجَرَلَحَدِ دَجَسَمَلَا
 لُجَرَلَا آدَهُ :اَنْلُقَفُ مَهْيَنَارَهَطَنْيَبُ ئِكَتُمَمَلَسَ وَهِيَ لَعْ هَلَلَا يَلَصِّ يَبَنَلَأَوْ دَمَحُمَ
 يَلَصِّ يَبَنَلِ اَهَلَلَآقَفِ ئِبَلَطَمْلِ اَذْبَعَنْبَاهَا :لُجَرَلَا اَهَلَلَآقَفِ ئِكَتُمَلَأَضَيْبَهَلَا
 بَهَلَسَ وَهِيَ لَعْ هَلَلَا يَلَصِّ يَبَنَلِ لَلُجَرَلَا لَعْ هَلَلَا يَلَصِّ يَبَنَلِ
 بَهَلَسَ » بَلَآقَفِ بَهَسْفَنَ يَفِيَلَعْ دَجَتَ اَلَفِهَلَسَمَلَا يَفِكَيَلَعْ دَدَشُمَفِ كُلَئَاسِ يَنَنِ
 بَهَهَلُكَسَانَلَا يَلِإِكَلَسَرَأَهَلَلَا، كَلَبَقْ نَمَبَرَوَلَكَبَرَبَ كُلَسَأَبَلَآقَفِ .« كَلَآدَبَ اَمَعَ
 سَمَحَلِرَاتَ اَوَلَصِلَيَلَصِنَنَأَكَرَمَأَهَلَلَا، هَلَلَابَ كَدُشَنَأَبَلَآقَفِ .« مَعَنْمُهَلَلَا » بَلَآقَفِ
 مَوْصَنَنَأَكَرَمَأَهَلَلَا، هَلَلَابَ كَدُشَنَأَبَلَآقَفِ .« مَعَنْمُهَلَلَا » بَلَآقَ ئِهَلَلَأَوْمَوْيَلَا يَفِ

Анас ибн Молик розияллоху анху айтадилар: «Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам билан масжида ўтирган эдик. Туя минган бир киши кириб, масжидда туясини чўктириб, тушовлади. Кейин уларга «Қай бирингиз Муҳаммадсиз?» деди. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам одамларнинг орасида суюниб ўтирган эдилар. «Мана бу суюниб ўтирган нуроний киши», дедик. Ҳалиги киши у зотга «Эй Абдулмутталибнинг ўғли!» деди. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Сенга жавоб бердимку», дедилар. Шунда у одам Набий соллаллоҳу алайҳи васалламга «Мен сиздан савол сўрайман, аммо қаттиқ сўрайман, аччиқланмайсиз», деди. У зот: «Истаганингни сўра», дедилар.

«Сизнинг Роббингиз ва сиздан аввалгиларнинг Робби ҳаққи сўрайман, сизни бутун инсониятга Аллоҳ юбордими?» деди у. У зот: «Ҳа, Аллоҳ ҳаққи», дедилар.

«Сиздан Аллоҳ ҳаққи сўрайман, бир кеча-кундузда беш вақт намоз ўқишимизни сизга Аллоҳ буюрдими?» деди. У зот: «Ҳа, Аллоҳ ҳаққи», дедилар.

«Сиздан Аллоҳ ҳаққи сўрайман, йилнинг мана шу ойида рўза тутишимизни сизга Аллоҳ буюрдими?» деди. У зот: «Ҳа, Аллоҳ ҳаққи», дедилар.

«Сиздан Аллоҳ ҳаққи сўрайман, ушбу закотни бойларимиздан олиб, камбағалларимизга тақсимлаб беришингизни сизга Аллоҳ буюрдими?» деди. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Ҳа, Аллоҳ ҳаққи», дедилар.

Шунда у киши: «Сиз келтирган нарсага иймон келтирдим. Мен ўз қавмимнинг элчисиман. Мен – Бану Саъд ибн Бакрлик Зимом ибн Саълабаман», деди».

Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам Рамазон рӯзасини Исломнинг арконлари қаторида санаб, шундай деганлар:

مَاقِإِوْهَلَلُأْلُوْسَرَآدَمَحُمٌّ نَأْوُهَلَلُأْلُنَأْرَدَاهَشِسْمَخِيَلَعُمَالْسِإِلَيْنُبِ
يِذْمَرْتَلَأَوْمَلُسْمَوْيِرَأَخْبَلُأَهَأَوْرَبَنَأَصَمَرَمَوْصَوْجَحْلَأَوْهَأَكَزَلِإَعَاتِيِإَوْهَأَالْصَلَا

يَأَسْنَلْأَوْ

«Ислом беш нарса устига бино қилинган: Аллоҳдан бошқа илоҳ йўқлигига ва Муҳаммад Аллоҳнинг расули эканига гувоҳлик бериш, намозни тўкис адо этиш, закот бериш, ҳаж қилиш ва Рамазон рўзасини тутиш» (*Имом Бухорий, Имом Муслим, Имом Термизий ва Имом Насайй ривоят қилишган*).

Рамазон ойи рўзасини узрсиз тарқ қилишнинг гуноҳи

Набавий суннатда Рамазонда оғизни рухсатсиз очиб юборишдан қаттиқ қайтарилган, бу ҳақда таъкидли танбеҳ келган. Оғизни очиб юборишга фақат сафар ва беморлик каби ҳолатларда рухсат бор.

نِم امُوي رطْفَأْ نِم مَلْسُونْ هَيْلَعْ هَلْلَى هَلْصَهْ لَاقْ لَاقْ لَوْسَرْ لَوْسَرْ هَيْبَأْ نِعْ
مَاصْ نِإِوْ هَلْكَ رَهْدَلَهْ مَوصَهْ نِعْ ضَقَّيْ مَلْ ضَرَمْ الَّهْ هَصَّخَرْ رَيْغَ نِم نِاضَمَرْ

Абу Ҳурайра розийаллоҳу анҳудан ривоят қилинади. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Кимки Рамазон ойининг бир кунида узрсиз, касалликсиз (бирон нарса) еса, бир умр рўза тутса ҳам, ўрнини тўлдира олмайди», дедилар.

Уламоларнинг айтишича, «ўрнини тўлдира олмайди» деган жумланинг маъноси шуки, бундай қилган одам тутмаган куни ўрнига қазо рўза тутиб, каффоратларни адо қилса ҳам, Рамазоннинг фазилатига, унинг поклиги ва баракотига етиша олмайди.

Абдуллоҳ Сирожиддин Ҳусайнининг «Рўзанинг одоби, талаблари, фойдалари ва фазилатлари» номли китоби асосида

Одинахон Муҳаммад Содик таржимаси